

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Ad Secundum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

Christi et super hanc petram etc. eodem modo accepit. hinc inter damnatos
et pestiferos errores Johannis wicleff damnatus est et ille. Non est de neces-
sitate salutis credere Ro: ecclesiam esse supremam inter alias. Sic inter pestiferos
et damnatos errores ille quoque connumeratur Petrus non est nec fuit caput
Ro: ecclesie sancte catholice. Et alius non est scintilla apparet quod oporteat
esse unum caput in spiritualibus regens ecclesiam quod semper in militante ecclesia
conseruetur. Et ista papalis dignitas a Cesare inoleuit. Et Pape prefectio et
institutio a Cesare emanauit. Ita Bonifacius. d. heresim condemnans Lugdunensium
propterea errorem eorum decernit esse de necessitate salutis omnem humanam
creaturam subesse Ro: pon: Ut sup hoc habet decretalis vnam sanctam. Johanes
quoque. z. heresim Harsilij paduanus condemnans hunc quoque reprobauit. b.
Petrus apostolum non plus fuisse caput ecclesie quam alios apostolos. Ita longa
serie incipiendo a primitiua ecclesia semper in presens fuit apud bonos christianos
ecclesia Romana primatum obtinuisse a Christo non iure humano et populis
consensu. Fateor quod Bohemi in suorum errorum primatum defensione illa commemorant
et his armis virulentis se defendunt. vt est videre in eorum oblatione facta in consilio
Basiliensi. et in alia disputatio facta coram rege et optimatibus regni inter
Basilij et illius inquisitionis ministrum Johannem Rothenzscenam. vnde ventura precor
a venerando patre si Bohemis (non loquor de Christianis sed schismaticis)
sum infestus tanquam ecclesie inimicus et quod eorum presertim memor sum disputatio
quam et conclusio ipsa et ea que hinc allata sunt primatum ecclesie iure humano
constitutum meo paruo et exili iudicio plurimum fauent erroribus eorum. z. vt fama est
de hoc plurimum gratulantur. hec modo in presentia afferre libet audientibus reuerenti
di patris et sententiam et allegatorum solutionem.

Martinus Lutherus.

¶ Primum diluam contumeliam Quod me egred. d. insinuat Bohemice factio
studiosum. z. plane patronum. parcat et dicit. presertim in tanta corona tantorum
viroz. nunquam mihi placuit nec in eternum placebit quod cumque schisma inique factum Ro:
bemi quod se anchoritate propria separet a nostra unitate. etiam si ius diuinum pro eis staret.
cum supremum ius diuinum sit charitas et veritas spiritus. hoc ego quaesui solum et rogo
quaelibet bonum Christianum dignetur christiana charitate propendere. an non sit
longe impudentissimum iniquitatis tot milia martyrum et sanctorum. pro annos mille et
quadringentis in greca ecclesia habitos extra ecclesiam eijcere. et nunc demum etiam
regnantes in celo velle de turbare. Nam si etiam insistant omnes adulatores
Roma: pontificis negare non possunt ecclesiam Christi fuisse. z. o. annos sum
data coronata pro multam orbis terrarum preterea. a sanctis Roma: ecclesia fieret ex
Petro. vt clarissime patet ex epistola ad Gala: vbi scribit Paulus se post tres
annos venisse ad Petrum. deinde post quatuordecim annos iterum ascendisse
ad Petrum. qui si conferantur inueniuntur ferme decem et octo anni post ascensio-
nem Christi. quoniam Petrus adhuc erat Hierosolymis. vt taceam annos quibus sedis
Antiochie. vt non possit dici Ro: ecclesiam esse primam et caput iure diuino
Nam illud magis virget quod greca ecclesia vsque ad nostra tempora nunquam accepit
episcopos suos confirmatos ex Roma: Ideo si fuisset ius diuinum per tantum
tempus omnes episcopi Alexandrie Constantinopolis aliquot sanctissimi. vt Sicut
Razari: ceteri quam plurimi essent damnati. heretici. et Bohemici. Quia blas-
phemia nihil potest detestabilius dici.

Ad argumenta solutionum.

¶ Quod egred. d. dicit equalitas appellatus non iudicat primatum. z. adducit scripturam
mar: Quia ceterum dicit: z. Can: in Roma testis dico breuiter hoc est vnum de scripturis
decretis quod impugnet. nec vllus mihi persuadebit hoc decretum esse huiusmodi scripturam pon: z. mar:

Ad Secundum.

¶ Non potest vltim in ordinatio apostolorum de quo in opponendo videbitur.

¶ Tertio q̄ Cyprianū inducit equiparantē apostolos tam in honore q̄ in potestate. cum ego dixissem beatū Petrū honore fuisse priorem. libentissime admittere et si opus est libenter errare volo. modo. d. d. obtineat hoc pro veritate. et dicat postea. ubi postea maneat participat⁹.

¶ Dico tamen q̄ equalis est honor apostolorū ad alios. verum inter se merito Petro primū locū dederūt. vnusquisq̄ em̄ apostolorū in sua sorte et sicut vnusquisq̄ episcopus in sua diocesi equalē habet honore.

¶ Qd̄ exprobat me nihil respondisse ad Cyprianū. que sit epistolā et non inueni. Tamē satis responsum est ex precedentib⁹ q̄ Cyprianus cuiuslibet ecclesie tribuit suū caput p̄ multas epistolas. Nij qui fuerunt ex Amiccia nō pbant ius diuinū esse sed factum ostendūt. sicut in simili Albius de facto cōstituit foellcem Roma: pont: qd̄ dictum est heri. Immo Epiphani⁹ ep̄s Cypri deus posuit maiorē ep̄m Constantinopolitanū scz Johan: Chysofost: vt est in tris par: hist: Non tamen ex facto isto factum est ius et multa alia exempla.

Satis miror d. egre. d. instruisse pbare ius diuinū et vsq̄ hodie ne vnam quidem syllabā scripture inducit. sed tñ dicta et facta patrū. eademq̄ sibi ipsi res.

¶ Qd̄ grecos olim fatescunt Christianissimos fuisse postea recedentes (pugnātia ab obedientia Roma: ecclesie fidem cum impio pdidisse. idem est qd̄ heri dixit eadem auctoritate Ecclesiana. preualuisse aduersus eos potas inferi. sic tractās scripturas. vt intelligat p̄ preualentiā inferoz terrene vite vel rerum amissionē. bellissima glossa certe. quasi non potuerit fides manere amisso impio. et ita liceat d̄ulnare q̄ nulli sint Christiani in grecia q̄ nullū impium. Eadem ratiōe dicit et martyres ab inferis esse superatos.

¶ Exprobat etiam dicens q̄ ex ridente factus sum opponens. gratis accipio monitionē. At hoc ideo fecerim vt ipus haberē deliberandi. Non sunt tanta Ecclesiana fulmina. (vt et ego quid gloriar.) vt necessaria sit mihi deliberatio. Illud etiam q̄ Richardus amar: non sua sed Leonis auctoritate verbū Christi tractauerit. parum mouet. Ostendat ipse ex ipso textu. hoc est iure diuino propositū et ero contentus.

¶ Ad vltimū ubi sic rōcinatur confirmans est maior: cōfirmato. ergo Petrus maior: apostolus. forte q̄ ex Aristotele putet agens suo passo esse prestantius. Sed arguatur et ego plane Aristotele. Confirmās est bene maior: p̄ se. sed per accidens bene minor: nisi fortassis cōfirmationē hīc intelligat sacramentū cōfirmationis. qd̄ non credo. Alioquin non rarum est sup̄iorem p̄ inferiorem adhortari consolari. cōfirmari. hoc ad confutationes eius. Ad principale.

¶ Ad principale accedens pbauit Petrū esse monarchā iure diuino. et hoc est. auctoritate Bernbar: sup̄ius inducta. Cyprian: Hiero: Ambro: Chysofost: Augustini. Deinde oim̄ sanctorū consensu. Item multis decretis et decretalibus diuersoz pontificū. Rūdeo d. d. Eckius voluit iure diuino probare. et mox fuit oblitus incidit in auctoritates patrū. quas p̄ maiore parte iam tractauim⁹. et vidimus eos in diuersis locis diuersa aliqñ sensisse. et multo plures et sepius pro me q̄ pro d. d. Eckio.

¶ Secundo videamus tamen per ordinem.

¶ Prima Bernhardi sup̄ius satis est dissoluta. q̄ videlicet non pbat. sed suadet tantūmodo. eo q̄ nitatur in alieno sensu scripture. vt ipsemet. d. concessit doct. Similiter et Cyprian: auctoritas de p̄cipalitate et de oru sacerdotalis vnitatis satis visa est.

¶ Tertio pbauit p̄ illa verba. Tu es petrus et sup̄ hanc petrā zc. Que Augustinus exposuerit. Sup̄ hanc petrā. i. Petrū. et hanc non retractauerit. Rūdeo ad ad me: Si vult pugnare contra me conchiet ipse primū dicta cōtraria. Certū est em̄ Augustinū sepius exposuisse petrā Christi et fortassis vix semel Petrū. ideo plus pro me q̄ contra me facit.

¶ Quid si etiam Augustinus et omnes patres Petrum intellexerint per petram, restitiam eis
ego unus auctoritate apostoli. i. diuino iure, qui scribit. i. Corin: 3. fundamentum
aliud nemo ponere potest preterquam quod positum est quod est Ihesus Christus. Et
auctoritate Petri. i. z. ubi Christum lapidem vitum et angularem appellat, docens
ut superedificemur in domum spiritalem. Alioquin si Petrus esset fundamentum ecclesie,
lapsum fuisset ecclesia ad unum ancille ostiariae vocem, quam tamen nec potest
inferre expugnare poterit. Sequitur ergo quod sancti patres qui Petrum appellant
petram, hoc loco, vel humana patiuntur, vel aliquem alium sensum habent de quo
non pronuntio. Ideo illud Ambrosii dicentis Petrum esse petram facile admitto,
cum et quilibet Christianus sit petra propter Christum, in cuius soliditate firmatur
et unum cum eo constituitur. Quia autem Chrysostomus Petrum appellat pastorem suum
ecclesie, et constitutum prepositum uniuerso orbi, sum contentus, modo intelligitur
gatur ista pastora non totius ecclesie, ne Paulum apostolum excommunicem qui
multo plures ecclesias pascit quam Petrus, et Petrum esse primum in honore in toto
orbe confiteor. et hoc etiam Chrysostomus tangit qui dicit eum esse verticem
totius consocii apostolici. Vertex non est caput verticis, sed pars capitis. Immo
magis appellat eum apostolorum os, quod et Hieronymus et Cyprianus asse-
runt, quod non in sua persona solum sed omnium apostolorum et totius ecclesie audiuimus.
Tibi dabo clauem etc.

¶ Ad decreta nihil dico, que dixi frigidissima et presertim istius Anacleti multa
sunt facta hac hora, quod bonus Christianus non credat Anacleti esse martyris
qui Cephas interpretatur caput et Roma ecclesiam vocat Cardine. In fine quibus
quidam adeo displicent Bohemi d. d. egregio, ostendat memoriam et ingentium suum
scribit contra eos. Satis ego miror tam multos inueniri Bohemorum criminis
natores et hostes, nullum tamen esse qui fraternam charitatem dignetur eorum errorem
confutare in gloria Romane ecclesie.

D. Martinus petijt. Eckium ne velit impingere tantam contumeliam
vtriusque Bohemum faceret, quod sibi semper inuicem fuissent, ideo
quod ab unitate dissentiant.

Hora Secunda continuata est disputatio.

eadem. 5. die Julij.

Martinus Luther.

¶ Obiecti egred. d. in fine articulos wicleff et Johannis Huss damnatos etc.
Bonifacium damnato: eorum d. B. B. deo sicut prius me non velle nec posse des-
iderare Bohemorum schisma, sed grecam ecclesiam mille et quadringentorum annorum
sine cuius senserint Bohemi, nihil ad me. Certum habeo quod nec Roma: pontifex
nec omnes eius adulatorum possint tantum numerum sanctorum sub potestate Roma:
pontificis nunquam agentiam de celo deturbare.

¶ Secundo et hoc certum est inter articulos Johannis Huss vel Bohemorum multa
tos esse plane Christianissimos et Evangelicos, quos non possit vltis ecclesia
damnare, velut est ille et similis. Quod tamen est vna ecclesia vltis, hec est agentibus
impugnatis adulatoribus inique est damnata, cum oret vniuersitas ecclesie.
Credo in spiritum sanctum, sanctam ecclesiam catholicam sanctorum communionem. Hunc
nobilissimum articulum fidei inter articulos Johannis Huss numerant. Deinde ille.
Non est de necessitate salutis credere Roma: ecclesiam esse alijs superiorem sine sit.
wicleff sine Huss non curo, scio quod saluari sunt Gregorius Nazian: Basilius magis
mus, Epiphanius, Cyprianus innumerabiles alij grecie Episcopi, et tamen hunc
articulum non tenuerunt, nec est in potestate Romae pontifex: aut inquisitioni heretice
pauitatis non os cedere articulos fidei, sed secundum conditos iudicare. Nec pos-
test fidelis Christianus cogi ultra sacram scripturam, que est proprie sua diuina,
magis accesserit noua et probata reuelatio, immo ex iure diuino prohibemur credere

¶